

A régi jó Gvadányi
Petőfi Sándor

Kegyelmednek már rég pihen a pennája,
Kegyelmednek régen megylt a sír szája,
Hol békességgel a föltámadást várja,

De még most is kedves nekem a munkája.

Nincs abban sok cifra poétai szépség,
De vagyon annál több igaz magyar épség,
S nagy mértékben aztat bélyegzi elmésség,
Azért is olvasni lelki gyönyörűség.

Sok számos poéta vagyon mostanában,
Fogyasztják a tintát nagy Magyarországon
Sokan, de nem írnak úgy, mint hajdanában
A kegyelmetek jó régi világában.

Ember azt sem tudja, hol tanultak nyelvet?
Beszédjek, nem tudni, magyar-e vagy német?
Magyar konstrukció végkép elenyészett,
S nagy szomorúsággal lehet nézni eztet.

Szomorú dolog ez s valóságos csúfság;
Gyötri lelkeiket gyalázatos hívság,
Hívságtól üldözve a kalamust fogják,
S édes anyánk nelvét szörnyen megrongálják.

Illendőképen aki nem tud beszélni
És fundamentomos magyarsággal élni,
Ki kellene minden olyat küszöbölni,
Nem kellene hagyni magyar nyelvet ölni.

Ha kegyelmed mostan sírból föltámadna,
S ilyen magyarságot könyvekből olvasna:
Élni, jól tudom, hogy nem igen kívánna,
De halottaihoz újra visszaszállna.

Nyugodjék kegyelmed csendes békességgel!
Appetitusomat ha korcs magyarok el-
Rontják: mulatok a kegyelmed könyvével,
Könyvének igaz magyar beszédjével.

Pest, 1844. július-augusztus

Gvadányi József

Egy falusi nótáriusnak budai utazása

Rontó Pál

EGY FALUSI NÓTÁRIUSNAK BUDAI UTAZÁSA

Ajánló levél

Elő járó beszéd

Első rész

Amelyben a szerző kiteszi, ki legyen, hol lakjon, és mi okra való nézve tökéltette el magában Budára elmenni. Miképpen készült fel és miként indult ki házából, előbeszéli, és minden történetjeit előszámlálja, valamik estenek mindaddig, míglen Tiszafüredet érte.

Második rész

Amelyben a nótárius elő beszéli, mint méne Tiszafüredig, ott a vasas németekkel mely nagy baja volt, mint méne el onnét Őrsnek irányába, jól tartván magát, és Árokszállása felé megindulván éjszaka mint tévelyedett el; mennyit szenvedett égi háború támadván, mint esett bé a Csősz árkába, miként mászott ki, és egy csikóstanyát érvén, ott megszáraztván magát, elindulásáig szöll.

Harmadik rész

Ebben leírja a nótárius érkezését Jászberénybe, ottan mit mívelt, miként mene ki. Aszódon, Cinkotán által menván, mit gondolt Pestet és Budát látván; és Pesten által menván Budára, hol és kinél vette szállását.

Negyedik rész

Amelyben Budát, Pestet és ezeknek vidékét írja le.

Ötödik rész

Sajnálja a nótárius budai útját, mivel azt gondolta, hogy Budán olyan régi magyarokat fog találni, mint valaha lakták, olyas dámákat is; de reménységében megcsalattatván, leírja a régi magyar öltözeteket.

Hatodik rész

A nótárius kérvén a cancellistát, hogy vezesse oly helyekre, ahol magyar urakat s dámákat láthatna, elvezette őtet az Országházához, Komédiába, a Barátok Templomába; előbeszéli, mit látott.

Hetedik rész

Ebben hosszasan előbeszéli a nótárius, miképpen csúfolta magok viseletekért minden rendből lévő magyarokat.

Nyolcadik rész

Tovább is előbeszéli hosszasan, miként még másokat is csúfolt, kiváltképpen egy magyar lovaskapitánnyal esett dolgát.

Kilencedik rész

Ebben előbeszéli, hogy a Tabánban a rác bírónak temetésén lévén, az mint ment véghez. Azon nap este Pestre a bálba általmenvén: leírja a bál házát, abba miket látott, mint vacsorált, egy maskarába öltözött öregúrral miként bánt, mind addig mi történt ottan, míglen a szállására aludni ment.

Tizedik rész

Ebben előbeszéli, hazamenvén mit beszéllett a kancellistával, és hogy a' helybe Pestre általmenvén, ott miket látott. Mely után magyar dámákkal némely helyeken öszveakadván, csúfos öltözetjekért azokkal mint bánt; miként csúfolta, hosszan előadja, mind addiglen, míglen szállására hazament.

Tizenegyedik rész

Lefeküdvén a nótárius a szobájába, éjtszaka az utcán lármát hall. Felkelvén reggel, látja tele lenni néppel az utcákat, és mindeneket lát nyughatatlanságba lenni. Béjövén a cancellista a szobájába, szomorúan jelenti nékie, hogy török háború vagyon: erre ő a Duna hídjára fut, itten egy nagy úrra akadván, e' megbeszéli nékie, mért vagyon a török háború. Leírja, mit látott a Duna hídján. Megijedt, haza készül. Eladja zsufa fakó lovát egy kapitánynak. Aztat is leírja, mint viselte magát, hogy a kapitány próbáltatta.

Tizenkettődik rész

Eladván a lovát, a nótárius megbúsúlt, hogy miképpen megyen haza. A cancellista tanácsot ad nékie, hogy menjen átal Pestre; mivel éppen vásár vala, ott jog találni szatmári görögöket, vagy szigeti őrményeket, akikkel haza fog mehetni. Meg is alkudott, és leírja, a serfőző miképp bocsátotta el, mely reménységgel. Leírja búcsúzását, és útját, míg Szatmár városába ért.

Utolsó rész

A nótárius a görög háza előtt lármát hallván, kimégyen s látja, hogy azt a verbunk teszi. Megrémül, közöttök mundírban Sándor fiát látván. Ezzel való beszédit leírja, és mint adta atyai áldását reája. A szomszédja szekerén estvére hazamegy Peleskére. Leírja, mely pompával jött a tanács köszöntésére, és mely orációval ő viszont-fogadta aztat. Leírja: Sándor fia miatt felesége szomorúságban lévén, aztat miként nyúgosztalta meg, miket szóllott Sándorról nékie. Végteire megegyezett a feleségével: mivel még egy Laci nevezetű fia vólt, hogy véle elvétetik a mester leányát, hogy így ha felnőnek ezen gyermekek, mellettek halhassanak meg. Leírja, hogy csak nótárius maradott, béfejezvén verseit azzal.

RONTÓ PÁL**Ajánló levél**

magyar Hazánk érdemes dámáihoz

Elő járó beszéd

Első rész

Első cikkely

Rontó Pál születése földjéről szől; elbeszéli, kik voltak szülői, mint jött e világra, miképpen ment végbe keresztelése, és az annál tartatott vendégség.

Második cikkely

Rontó Pál gyenge korába való nevelését és azon idő alatt esett történetjeit előbeszéli.

Harmadik cikkely

Gyenge esztendeiből felserdülván Rontó Pál, előadja további nevelését, e' mellett miképpen adatott Miskólc városába oskolába, és ezen idő alatt megesett történetjeit is elbeszéli.

Negyedik cikkely

Rontó Pál kesereg pajtár-társátúl való elválásán. Egerbe adatik oskolába, elbeszéli ottan esett történetit. Oskolábúl elszökvén, csikós-bojtárrá lészen, ez élet alatt történt viszontagságait is valósággal előadja, mind addig, míglen katonává nem lett.

Ötödik cikkely

Rontó Pál katona lévén egyszer, mindennemű dolgait, amelyek vele történtek mindaddig, ameddig Csehországból Saxónia országába ellenség eleibe méne, előadja.

Hatodik cikkely

Rontó Pál legelőször száll táborba; és ellenség elibe ezen táborozás alatt tett szerencsésjét; de egyszersmind arra következett nagy szerencsétlenségeit is előadja.

<http://mek.oszk.hu/04900/04923/#>